

перебувають на лікуванні в лікувальному закладі; на сайті Пирятинської громади оприлюднена інформація з активним посиланням на вкладку «Всеукраїнської програми ментального здоров'я» (<https://howareu.com/>) для соціальної та психологічної підтримки ветеранів та учасників бойових дій, а також осіб з інвалідністю внаслідок війни, членів їх сімей, безвісті зниклих, членів родин загиблих, членів родин діючих військовослужбовців, що зареєстровані та фактично проживають на території Пирятинської міської територіальної громади; соціально-психологічні послуги надаються за рахунок бюджетних коштів; проводиться реабілітація на базі кабінету лікувальної фізкультури у Центрі надання соціальних послуг безкоштовно.

Висновки. Таким чином, соціально-психологічна підтримка сімей військовослужбовців у роботі Пирятинської міської територіальної громади спрямована на вирішення соціально-побутових питань визначеної категорії населення та психологічну адаптацію до складних умов сьогодення.

Список використаних джерел:

1. ГО «ПОВЕРНИСЬ ЖИВИМ!» Чому військовослужбовці звільняються з армії? 2021.: [https:// bit.ly/3nFOAnw](https://bit.ly/3nFOAnw) (дата звернення : 28.10.2024).
2. Умеренкова Н. Ф. Індивідуально-психологічні особливості дружин комбатантів з різним досвідом війни їхніх чоловіків. *Психологічний часопис*. 2020. №6 (4). С. 213-228.
3. 7 основних причин звільнення з ЗСУ. *Ukrainian Military Pages*. 2018. URL : <https://bit.ly/3bowVsu>. (дата звернення 28.10.24).

Микола Піговський,
*випускник аспірантури,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Наталія Олексюк,
*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ЕТАПИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Соціальна відповідальність у період російсько-української війни є однією з обов'язкових особистісних рис усіх свідомих громадян України, однією з найважливіших професійних рис фахівця соціальної сфери та найбільш затребуваною компетенцією, яку очікують роботодавці

від випускників закладів вищої освіти [4, с. 21]. Саме соціальна відповідальність сприяє усвідомленому ставленню індивіда до інших людей, до навколишнього середовища, гуманістичній спрямованості його вчинків, розумінню соціальної значущості їх наслідків та відіграє визначальну роль у збереженні життя, боротьбі з ворогом та налагодженні життєдіяльності країни під час збройної агресії ворога у цілому [6, с. 62]. Формуванню соціальної відповідальності у студентів присвятили наукові праці А. Безпрозванна, С. Король, Н. Романова, С. Скачкова, Н. Сментина, Н. Стадник, О. Шевчук та інші. Однак, незважаючи на значну кількість проведених наукових розвідок, проблема поетапного розвитку соціальної відповідальності майбутніх фахівців соціальної сфери залишається малодослідженою [1].

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні у суспільстві є запит на підготовку фахівця, здатного не лише ефективно працювати, а й неухильно дотримуватися норм і правил установи/організації/ служби, бути соціально активним, сповідувати моральні цінності, вести здоровий спосіб життя, вільно мислити та само організовуватися, мати чітку громадянську позицію [3, с. 24]. Етапи розвитку соціальної відповідальності розглядаємо як періоди, у які відбуваються цілеспрямовані закономірні зміни у поведінці майбутнього фахівця від «об'єктивної» до «суб'єктивної» у результаті засвоєння ним знань, умінь, навичок, соціального досвіду та ціннісних орієнтацій у процесі здобування освіти та проживання у соціумі.

На основі аналізу низки наукових досліджень можемо стверджувати, що розвиток соціальної відповідальності майбутнього фахівця відбувається під впливом зовнішніх (політичних, економічних, нормативно-правових, соціальних) і внутрішніх (психічних, особистісних) чинників шляхом самопізнання, самоорганізації, самовиховання, саморегулювання, самоствердження та самореалізації при виконанні соціально значимих ролей та обов'язків [2, с. 37; 7, с. 265].

Виходячи з ідеї про те, що соціальна відповідальність майбутнього фахівця змінюється від «об'єктивної» до «суб'єктивної» на кожному з періодів його професійного становлення, нами визначено наступні етапи її розвитку: початковий (засвоєння норм і правил суспільної поведінки; позитивне ставлення до відповідальності як моральної характеристики особистості; встановлення відповідальних взаємин з членами сім'ї, однолітками, колегами, оточенням; формування почуття обов'язку й закладання основ відповідальної поведінки, орієнтованої на моральну норму відповідальності), проміжний (формування соціальної готовності до соціальної відповідальності за наслідки своїх рішень та дій у колективі; виконання відповідальних дій; перехід від особистісної відповідальності у колективній діяльності до налагодження спільної відповідальності у колективі; соціальна спрямованість групової діяльності) та заключний (вироблення особистісних мотивів діяльності; незалежність поведінки; соціальна повинність (почуття обов'язку);

усвідомлення моральної норми на основі прийняття моральних принципів) [1; 5, с. 21]. Для кожного етапу розвитку соціальної відповідальності властиві відповідні механізми: початковий (наслідування, ідентифікація, усвідомлення, налагодження взаємовідносин, включення у нові види діяльності), проміжний (усвідомлення прав і обов'язків, їх дотримання, соціальна активність, відповідальність за власні дії), заключний (самоствердження, самореалізація, колективна відповідальність, відповідальна взаємозалежність) [3, с. 26; 6, с. 63].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у обраному напрямі. Таким чином, розвиток соціальної відповідальності майбутніх фахівців соціальної сфери відбувається по лінії розвитку їхніх мотивів, прагнень, якостей та поведінки. У перспективі вважаємо за доцільне дослідити закордонний досвід формування соціальної відповідальності особистості.

Список використаних джерел:

1. Безпрозванна А. (2012). Формування соціальної відповідальності у студентів вищих навчальних закладів. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_konferenzia/2012_1/visnuk_7.pdf.
2. Грищук В. К. (2012). Соціальна відповідальність: навчальний посібник. Львів : Вид-во ЛДУВС, 2012. 152 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hryschuk_Viktor/Sotsialna_vidpovidalnist/
3. Олексюк Н. С., Піговський М.М. (2021). Роль органів студентського самоврядування закладів вищої освіти у формуванні соціальної відповідальності майбутніх фахівців. Scientific Collection «InterConf», (57): with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (May 18-19, 2021) Hamburg, Germany: pp. 21–27. URL: <https://www.interconf.top/archive.html>
4. Піговський М. М., Олексюк Н. С. (2021). Чинники, що впливають на формування соціальної відповідальності майбутнього фахівця соціальної сфери. The world of science and innovation. Abstracts of the 7 th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. Pp. 21–27. URL: <https://sciconf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-10-12-fevralya-2021-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>
5. Сментина Н.В., Хусаїнов Р.В. (2014). Соціальна відповідальність вищих навчальних закладів: концептуальний аналіз. Науковий вісник Херсонського державного університету. № 9. Част.2. С. 20–25. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/58.pdf
6. Стаднік Н. В. (2013). Сутнісні характеристики соціальної відповідальності студентів. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. № 3. С. 60–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2015_3_12

7. Шевчук О. С., Шевчук С.П. (2014). Соціальна відповідальність як складова професійної підготовки майбутнього психолога. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки. № 2.13. С. 264–268. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2014_2.

Інна Радченко,

*здобувач другого рівня вищої освіти,
спеціальність 231 «Соціальна робота.
Соціальна педагогіка. Практична психологія»,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

Науковий керівник: *Наталія Краснова,*
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
ДЗ Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка (м. Полтава)*

МЕТОДИ КОРЕКЦІЇ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА, ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА І КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Актуальність дослідження методів корекції агресивної поведінки підлітків обумовлена зростаючою проблемою агресії в підлітковому середовищі, яка впливає на їх соціалізацію, емоційний розвиток і загальне благополуччя. Підлітковий вік є критичним етапом формування особистості, під час якого молодь переживає значні психологічні та соціальні зміни, що часто супроводжуються емоційною нестабільністю та конфліктами. У цей період агресивна поведінка може проявлятися у різних формах, таких як булінг, насильство, антисоціальна поведінка або емоційна ізоляція.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні засади агресивної поведінки підлітків досліджували такі науковці: О. Арканова, О. Грищенко-Міхеєва, О. Кочемировська, О. Навроцька, Т. Наумович [1;3]. Різні особливості проявів агресивної поведінки дітей та підлітків вивчали І. Мазоха, О. Мізерна, О. Тарасова, І. Федух, В. Шебанова; гендерні особливості прояву агресії у дітей досліджувала Н. Сухарева. Питанням профілактики та корекції агресивної поведінки підлітків присвячені роботи психологів О. Лящ, Н. Малікової, А. Петрової, С. Шебанової [2; 4].

Актуальність проблеми та необхідність її практичного вирішення зумовили вибір теми нашого дослідження, мета якого – розкрити методи агресивної поведінки підлітків в діяльності соціального педагога, практичного психолога і класного керівника закладу загальної середньої освіти. Методи корекції агресивної поведінки підлітків спрямовані на зниження рівня агресії, розвиток навичок конструктивного